

Sindicat de Treballadors i Treballadores de l'Ensenyament del País Valencià

C/Juan de Mena, 18 Tel.963 91 91 47 Fax:963 92 43 34 CP 46008 València
correu-e: stepv@intersindical.org [http://:www.intersindical.org/stepv](http://www.intersindical.org/stepv)

CONCLUSIONS XV Escola Sindical

Anàlisi del document *Una educación de calidad para todos y entre todos*,

Propostes insuficients i confuses

La XV Escola Sindical celebrada en octubre a Gandia (La Safor) va prestar una atenció destacada a l'anàlisi del document *Una educación de calidad para todos y entre todos*, presentat pel Ministeri per a iniciar el debat de la reforma educativa.

El Sindicat considera incompleta i confusa la proposta del MECD, encara que representa un punt de partida per a avançar en la millora de l'Escola Pública. No obstant això, per a realitzar un debat en profunditat a partir de la proposta ministerial, els terminis fixats són insuficients, especialment per algunes absències i ambigüitats preocupants. Per això, STEPV promourà de manera prioritària la discussió del document *Per un ensenyament públic, popular, democràtic i valencià*.

El Sindicat valora de manera favorable el fre del Ministeri a l'aplicació d'alguns aspectes de la LOQE, encara que les alternatives presentades, corren el risc —com va succeir amb la LOGSE— de fracassar en la seua implantació, per no anar acompanyades d'una clara i suficient dotació econòmica i dels corresponents acords amb les comunitats autònomes.

L'avaluació del MECD sobre la situació educativa coincideix bàsicament amb la del Sindicat: es consideren negatius per al sistema determinats aspectes denunciats de manera reiterada en els últims anys. És el cas, per exemple, de la disminució del percentatge del PIB destinat a Educació; la manca de places en Infantil; l'absència de mesures de prevenció sobre fracàs escolar en Primària; l'excessiu nombre d'alumnes en tots els nivells educatius; el deficient enfocament de l'atenció a la diversitat; els escassos mitjans humans i materials en els centres, etc.

Caràcter educatiu de l'Educació Infantil

Considerem molt positiva la recuperació del caràcter educatiu de l'Educació Infantil, però per a avançar cap a la gratuïtat total de l'etapa cal que les administracions educatives amplien el nombre de places de la xarxa pública per a satisfer la demanda de places del cicle 0-3. D'altra banda cal garantir el 100% en l'escolarització del tram 3-6 i la supressió dels concerts amb centres privats en tots els trams no obligatoris. Així mateix, l'Educació Infantil l'ha d'atendre el professorat especialista i les ràtios han de ser les establides per la Xarxa d'Atenció a la Infància de la Comissió Europea d'Educació (veure la proposta de Pacte del Sindicat). Cal obrir un debat en els centres i en el sistema educatiu sobre la dotació de personal auxiliar especialista en els centres d'Infantil. Finalment, a més de la incorporació dels idiomes estrangers, el currículum d'aquesta etapa ha d'atendre els llenguatges i tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

La Llengua Estrangera i les TIC

La generalització de la Llengua Estrangera al primer cicle de Primària ha de fer-se després de realitzar una revisió crítica de l'actual model. La revisió del paradigma gramatical i la recerca d'un paradigma comunicatiu és imprescindible en l'ensenyament de les llengües. Aquesta revisió necessita més equipaments i ratios tolerables.

Tota afirmació sobre la necessària incorporació primerenca ha de revisar-se amb cautela. En aquest sentit, són preocupants les interferències lingüístiques amb els programes d'ensenyament en valencià: de continuar aquesta insistència del Ministeri caldrà avaluar si corre perill l'actual estatus del valencià.

Les consideracions del document sobre les TIC continuen sent tímides i poc ambicioses. Cal dir, en aquest sentit, que el sistema educatiu necessita incorporar el treball amb aquestes tecnologies, que no cal confondre amb l'ensinistrament de determinades tècniques. D'altra banda, aquests ensenyaments han d'estar impulsats per equips educatius dels centres amb suport material i reduccions horàries que permeten la investigació pedagògica i el seguiment de les aplicacions. No es pot obviar tampoc l'esment a possibles contractes comercials pel subministrament d'equips o per acords amb editorials. Cal generalitzar el programari lliure als centres educatius i el suport a la innovació tecnològica perquè la renovació pedagògica és un dels aspectes més febles de la iniciativa ministerial.

De Primària a FP

Respecte a l'Educació Primària, sorprén que tota l'anàlisi de l'etapa parteix de la prevenció de problemes. Pel contrari, les propostes haurien de dur-se a terme al marge de l'existència de problemes. En aquesta direcció són fonamentals els grups flexibles, la parella pedagògica i la reducció de ràtios.

Bona part de les dificultats d'aprenentatge i convivència al sistema educatiu s'originen en el trànsit de Primària a Secundària. El document del MECD estableix algunes orientacions pràctiques interessants, com ara la necessitat de reorganitzar la distribució horària de matèries, el reforçament de la tutoria i la reducció del nombre de grups per professorat, però cal concretar aquestes mesures i posar l'èmfasi en la concepció de la tutoria com a eix de la coordinació pedagògica de l'equip docent.

La manca d'equips educatius que prenguen mesures de forma efectiva i col·legiada és un dels problemes més greus de l'actual sistema educatiu. Cal dotar la tutoria i les persones tutores de funcions efectives amb possibilitats reals de coordinar les decisions dels equips educatius, els quals han de realitzar un seguiment pràctic de l'evolució de les tasques escolars amb les famílies.

Combinada i integrada amb la tasca tutorial cal entendre l'avaluació. Cal revisar la línia ideològica encetada per les "repeticions" en la LOQE, tot considerant que el document del MECD pretén aplicar mesures més intel·ligents que una "repetició" mecànica per l'alumnat que no evolucione de manera positiva. Que aquest alumnat no haja de "repetir" un altre curs escolar la mateixa estructura curricular que ha hagut de patir és una procediment que cal concretar en termes acadèmics i administratius. Les mesures de reforç també han de concretar-se fins i tot en l'horari extraescolar, i millorar les actuals condicions docents.

La possibilitat de realitzar una avaluació diagnòstica en diferents moments de Primària o Secundària és una qüestió a dilucidar. L'avaluació no s'efectua només sobre l'alumnat sinó també sobre el professorat i el conjunt del sistema. Ni el Instituto Nacional de Calidad Educativa (INCE) ni les administracions han estat capaces de realitzar un diagnòstic acurat més enllà de les avaluacions de "nivell". Actualment no existeix un diagnòstic seriós i crític del sistema educatiu, i ha fracassat la funció inspectora en el cas dels centres concertats i en la detecció dels dèficits reals presents al sistema, molts dels quals són realment dèficits socials. Ens reafirmem en les autoavaluacions com a procediments de millora i planificació, i ens preocupa, com en la revàlida LOQE, l'existència de proves estatals que es presenten com "proves d'informació interna", ja que es corre el risc de fer que el currículum acabe determinat per aquestes proves.

El document del MECD oblida apuntar les mesures necessàries per a poder paliar els dèficits de l'alumnat de Batxillerat i, en concret, del baix nivell de població jove escolaritzada en els ensenyaments postobligatoris. Les causes del baix índex espanyol de joves batxillers cal buscar-lo especialment, a més de per raons socials i de mercat laboral, en els problemes de la ESO. Tanmateix, la modalitat de Batxillerat Tecnològic suposa una pèrdua incomprensible: el seu perfil no és equiparable amb la de la modalitat científica.

La necessitat de mantindre un equilibri entre cohesió formativa i especialització és un dels

problemes del Batxillerat pendent de resoldre. Malgrat que el document del MECD diu que s'ha de reduir el pes de les matèries comunes en relació a les optatives, en proposa una de nova: Cultura Científica. Entenem que la oferta d'una optativitat real és problemàtica per als instituts de xicotetes i mitjanes dimensions. Una optativitat que respecte les demandes de l'alumnat necessita més possibilitats horàries i reducció de ràtios.

És positiu que no s'aplique la Revàlida prevista en la LOQE. Tanmateix, les expressions referides a les futures proves d'accés a la Universitat tenen una definició calculadament ambigua. Tot apunta que el Ministeri considera la possibilitat d'una prova estatal única i unificada, semblant a una prova d'estat.

Pel que fa a la Formació Professional és poc presentable el continuïsmes de la política del PP. Efectivament, la nova Administració també pretén deixar fora del debat educatiu la *Llei de les Qualificacions i de la Formació Professional*. Afirmar que sobre la legislació de FP existeix "un ampli consens" és falsejar una realitat marcada pel rebuig que va manifestar a la Llei el mateix PSOE i la resta de l'oposició, i que va comptar amb el suport de la nostra organització. Fent un gir radical a l'anterior posició política, l'actual equip ministerial es responsabilitza del desplegament normatiu de la Llei i posa en marxa la previsible privatització de l'expedició de certificacions i acreditacions de competències professionals. El qüestionari no ofereix tampoc l'opció de suggerir objeccions a la nova normativa i obvia la possibilitat de plantejar una FP que arreplege tant la formació cultural com la defensa dels drets laborals i sindicals.

L'opció de Programes d'Iniciació Professional no pot significar la concentració de determinat tipus d'alumnat en alguns centres. La tendència de la Llei a retornar a centres exclusius de FP que integren els tres subsistemes de la FP, espentarà sense remei a concentrar aquest alumnat, no especialment cobejat, en determinats centres.

Ensenyament de Religió i nova assignatura de valors

El Sindicat ha analitzat la disminució progressiva de la importància de l'escola com a transmissora de valors. Aquest fet no s'ha d'entendre com una renúncia a potenciar aquesta funció, del tot imprescindible, però sí com una descàrrega de metaresponsabilitat, ja que aquesta transmissió correspon al conjunt de la societat —poders públics, mitjans de comunicació, intel·lectuals...— i una revalorització del treball docent.

STEPV no és partidari d'introduir una matèria específica com la proposada i ho fonamenta en tres tipus de raons:

1. Caràcter (des)alliberador que podria tenir per a una part del professorat, el qual trobaria una excusa perfecta per desentendre's de la part més específicament educativa de la seua tasca. Fem una aposta inequívoca per la transversalitat, la qual ha de ser potenciada estructuralment, amb una redefinició dels temaris curriculars i una atenció específica en la formació inicial del professorat. Els centres han d'incorporar aquesta perspectiva i reflectir-la als projectes educatius, tot potenciant les seues dimensions democràtiques i participatives.

2. Els sabers considerats útils no han de tindre necessàriament una matèria específica a l'ensenyament (ensenyar a nadar, aprendre a conduir, fer la compra, demanar subvencions...). L'horari escolar no es pot allargar de manera indefinida.

3. La supressió de l'assignatura d'Ètica suposaria un retrocés en la dotació a l'alumnat d'una eina de fonamentació de la seua moralitat quotidiana.

Pel que fa a l'ensenyament de l'assignatura de Religió, el debat se'ns presenta falsejat. La pregunta pertinent hauria de ser si la religió confessional ha de formar part de la vida escolar. La resposta, òbviament, és que no. Allò més important per a la comunitat educativa és, però, que seguim fent valdre el dret a formular la pregunta. Entenem que és possible guanyar una majoria social significativa favorable a aquest enfocament. El que sembla clar és que si nosaltres no ho fem ningú ho farà per nosaltres. STEPV lamenta que el Ministeri no haja contestat encara a la demanda formulada pel Consell Escolar

d'Estat. Amb la mateixa perspectiva que el màxim òrgan consultiu de la comunitat educativa, el Sindicat reitera que les ensenyances religioses de caràcter confessional no han de formar part ni del currículum ni de l'horari escolar. El Govern, per tant, ha d'assumir el compromís de modificar els acords i lleis preconstitucionals que fins ara han donat cobertura a aquests ensenyaments.

Consideració i dignificació dels docents

La consideració i dignificació social dels docents i la seua formació ha d'unir dos principis bàsics. En primer lloc, l'accés democràtic a una educació compensadora de les desigualtats. Per això, per a accedir a la docència —des de l'Educació Infantil fins a la Universitat— s'ha d'exigir una titulació superior. D'altra banda, és irrenunciable l'exigència d'un accés diferenciat per al professorat interí.

Pel que fa a les pràctiques tutoritzades del nou professorat incorporat a la funció pública, cal que el professorat responsable de tutoritzar-les tinga una preparació especial i gaudisca d'una reducció de la seua càrrega lectiva.

El Sindicat considera imprescindible un pla d'avaluació de la funció docent que no es vincule de cap manera a les retribucions. S'han d'introduir noves fórmules de valoració de la tasca docent mitjançant la promoció, el reconeixement del treball i els projectes d'investigació, però aquesta carrera docent no ha de suposar en cap cas diferències retributives. El nou enfocament ha de permetre també recuperar i mantenir el poder adquisitiu i la defensa de les condicions de les treballadores, els treballadors i els serveis públics. D'altra banda, cal ajustar les condicions per estendre les condicions de la jubilació anticipada de manera indefinida.

També preocupa al Sindicat l'ambigüitat amb què es presenta el model de la gestió democràtica dels centres educatius. Les fórmules apuntades per al nomenament dels equips directius estan allunyades de les propostes que la comunitat educativa exigeix per a ampliar la participació i la presa de decisions en els centres educatius. En aquest àmbit cal un diagnòstic adequat del concepte i les condicions de la participació educativa. El model de direcció que es presenta no afavoreix la participació. Cal una direcció democràtica i un reforçament dels equips directius. La solució passa perquè la gestió democràtica es fonamente en la coresponsabilitat de tota la comunitat escolar, representada pels òrgans de participació.

Per regla general, la Inspecció i l'Administració educatives donen suport a les direccions dels centres. Des de la nostra perspectiva, en canvi, considerem que cal donar el suport a l'elaboració de projectes autònoms de centres que garantisquen l'autonomia i la millora de la qualitat educativa. Aquests projectes només poden garantir-se amb el reforç i l'increment de les despeses de funcionament dels centres.

D'altra banda, una millor formació continua del professorat —un dret i un deure d'aquests treballadors i treballadores— ha de permetre el disseny i aplicació de projectes d'investigació autònoms que repercutisquen en una major qualitat de l'activitat docent i l'educació. L'Administració ha d'oferir una formació de qualitat i gratuïta a tots —independentment de les situacions administratives o contractuals dels docents—, realitzada en l'horari laboral i prop del centre de treball.

Absències preocupants

Llevat d'alguna parcial consideració, el document del MECD no esmenta l'actualització pedagògica i tecnològica dels centres educatius com una qüestió prioritària. No es menciona tampoc l'accés als cossos docents, un problema encara pendent. Tampoc hi ha cap al·lusió al Cos de Catedràtics, ressucitat per la LOQE. ¿Cal entendre que la aquests capítols seguiran iguals?

Tampoc hi ha cap referència a la Salut Laboral. La reforma urgent de les condicions i funcions horàries setmanals del professorat —encara amb una regulació que data d'abans

de la promulgació de la LOGSE— no és contemplada de forma directa malgrat les manifestacions propagandístiques de mantenir oberts els centres durant els caps de setmana. ¿Vol dir això que aquests temes es traslladen al debat sobre el misteriós Estatut del Professorat? ¿Què hi ha dels 175 dies lectius aprovats per la LOQE?

Malgrat que el document apunta la possibilitat d'introduir algunes assignatures noves, no es contempla cap reforma curricular d'uns continguts acadèmics saturats i arcaïcs. Cal recordar que el currículum vigent és hereu del Decret de Humanitats protagonitzat per Esperanza Aguirre. Per a impulsar una reforma educativa en les actuals circumstàncies no hi existeix una sola línia que aborde la introducció d'innovacions pedagògiques, ni que reconega el protagonisme dels moviments de renovació pedagògica.

Finalment, cal subratllar l'absència de referències de caràcter econòmic. És imprescindible que la nova normativa vaja acompanyada d'una Llei de Finançament, perquè d'una altra forma serà impossible assegurar el compliment dels objectius marcats. Cal establir un pla plurianual, tot incrementant l'actual 4'5 % del PIB destinat a Educació fins arribar al 7%. És l'únic procediment amb garanties de recuperar els dèficits acumulats en molts anys i posar el sistema educatiu al nivell de la mitjana europea.

El calendari de la reforma

El calendari previst pel Ministeri d'Educació per a debatre i aprovar la reforma de la Llei de Qualitat és el següent: setembre de 2004, inici del debat amb les comunitats autònomes i les organitzacions socials; desembre de 2004, finalització del debat; gener de 2005, aprovació de l'avantprojecte pel Consell de Ministres; febrer de 2005, presentació del projecte al Parlament i inici del debat parlamentari; setembre o octubre de 2005, aprovació de la llei pel Parlament; des d'octubre de 2005 fins a juny de 2006, elaboració dels desenvolupaments de la llei pel Govern i les comunitats autònomes i elaboració dels nous llibres de text; curs 2006/07, inici d'implantació de les reformes (es modificarà una part de Primària, 1r i 3r d'ESO; curs 2007/08, implantació dels canvis en els altres cursos de Primària, 2n i 4t d'ESO).

Qui li té por al debat?

La proposta d'organitzar un debat democràtic a València en un procés unitari en el qual participen la Federació de Pares i Mares Gonçal Anaya junt als sindicats CCOO, FETE-UGT i STEPV encara no ha prosperat. L'única resposta als plantejaments unitaris presentats pel nostre Sindicat, amb una agenda comuna i amb garanties sobre ponents i formes d'arreglar conclusions, ha estat contestada pel PSPV-PSOE amb la presentació unilateral d'un calendari, amb un contingut i un sistema no consensuat per a recollir les conclusions del debat. Tot i que la formulació de la iniciativa és responsabilitat del partit del Govern que formula la reforma educativa, haguera estat millor unir els esforços davant d'un calendari molt ajustat.

STEPV té previst d'organitzar el seu propi procés de debat, i anima a l'afiliació i totes les persones simpatitzants a participar en els actes per a debatre i incorporar propostes al document *Cal un pacte... per un ensenyament públic, popular, democràtic i valencià.*

El Govern Valencià tampoc no té clar com abordar el debat educatiu. Si el Partit Popular va negar el debat i la participació sobre la seua pròpia, ¿per què va a fer-ho ara amb una llei del PSOE? En qualsevol cas, cal exigir al Consell Escolar Valencià que impulse aquest debat a tots els centres educatius i que establisca un procediment amb garanties que permeta la recollida de conclusions generals emanades de la comunitat educativa del País Valencià.